

Дубченко Л. Г.,
викладач, голова циклової комісії
«Дисципліни курсу загальноосвітньої
підготовки»,
Білоцерківський фаховий коледж сервісу
та дизайну

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ ТА В ПОЗАНАВЧАЛЬНИЙ ЧАС

*Бути у вічному пошукові – це значить
шукати енергію слова в енергії душі.*

Олесь Гончар

«Якщо люди самі не вміють літати, нехай навчать літати своїх дітей. До того ж літати високо, стрімко, далеко, красиво. І настане час, коли діти розгорнуть крила і злетять. Хай дорослі попрямують за дітьми, щоб уберегти їх від падіння. І тоді зрозуміють, що вони, виявляється, теж летять», – це слова *великого Вчителя вчителів Шалви Олександровича Амонашвілі, які стали для мене і гаслом, і джерелом натхнення, і нагадуванням, заради чого живу і працюю. Не тільки, щоби вчити того, чому сама навчена, а навчаючи – вчитися: підтримувати своїх вихованців у творчому польоті і летіти з ними крило в крило.*

Тому для своєї педагогічної праці обрала таку актуальну й цікаву методичну проблему: **«Розвиток творчості здобувачів освіти на заняттях з української мови, літератури та в позанавчальний час»**. А як же допомогти дитині творити, як вмотивувати її до творчості?!

Формування мотивації є однією з головних проблем, яка турбує освіту чи не з античних часів.

Викладання – не ремесло, а мистецтво. Переглянути десятки підручників, перепробувати десятки методів, прийомів – і вибрати свій. Упевнена, що такий підхід допомагає уникнути стереотипів, повторів та одноманітності в навчанні. Поділюся зернинками свого скромного досвіду: як зацікавлюю студентів, умотивовую до вивчення рідної мови та літератури.

Зміст і методику проведення занять намагаюся будувати так, щоб вони захоплювали здобувачів освіти, містили елементи творчості, приваблювали можливістю застосування знань.

Останні два роки студенти, готуючись до заняття «Монологічне мовлення», залюбки досліджують свої прізвища та імена: походження, первісне значення, поширення у світі, що спонукає не лише до грамотного писемного й усного мовлення, а й до більш глибокого дослідження власних генеалогічних коренів.

Міжпредметні зв'язки – невід'ємна складова успіху на занятті. Опіраюся на знання студентів із психології, історії, іноземної мови, музики, спецдисциплін. Розглядати український модернізм, необарокові твори, химерну прозу поза контекстом світового мистецтва неможливо. А тому, звичайно, опираємося на зарубіжну літературу й образотворче мистецтво.

Надзвичайно цікавими і водночас корисними є завдання щодо поезій. Ось викладені у щоденнику подвійних нотаток думки студентів щодо поезії Василя Симоненка «Задивлюсь у твої зіниці», але з позиції людини XXI століття, реалій сьогодення:

Слова, вирази	Пояснення, асоціації (з позиції людини XXI століття)
«Ще не всі чорти живуть на небі, Ходить їх до біса на землі».	Продажні політики, сепаратисти, запродавці московські.
«Хай мовчать Америки й Росії, Коли я з тобою говорю».	Ніяка країна у світі не повинна диктувати українцям, як їм жити.

Аналізуючи персонажів повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я», використовуємо методику “мінімум” (мінімально коротка і водночас максимально містка характеристика персонажів).

Студенти та учні усвідомлюють, що всі Кайдаші, маючи прекрасні задатки, не змогли реалізувати себе, а це чи не найкращий мотив до особистої самореалізації.

Якими б змістовними і методично досконалими не були заняття з мови чи літератури, викладач не доможеться бажаних наслідків, якщо не організує систематичної й багатогранної позакласної роботи.

Безперечно, найважливішою формою позакласної роботи з мови та літератури є організація та проведення загальноколеджанської олімпіади, мовно-літературних конкурсів.

Приємно, що кілька років поспіль щастить на розумних і талановитих вихованців, що здобувають перемоги в обласних етапах Всеукраїнської олімпіади з української мови й Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика та Міжнародного мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка.

Копіткою була робота щодо підготовки студенток-переможниць обласного етапу до участі в заключних етапах III та VII Всеукраїнських олімпіад з української мови, адже представляли ми в Кам'янці-Подільському у 2013 році та 2017 році у Полтаві студентство всієї Київської області.

Щонайчастіше саме на заняттях з'ясовується, хто з вихованців чим захоплюється.

Прийшли до висновку, що слід об'єднати поетично обдарованих студентів та учнів у літературну студію, а тому з 2011 року в коледжі діє поетична студія «Етюд». Твори студентів друкуються на сторінках газети «Коледж», журналу «Студент *live*». Відредаговано та видано збірку «Поетичні етюди».

Літературну творчість наших вихованців представлено в альманасі «Диво стоголосе», з редактором якого – членом Національної спілки письменників України Володимиром Івановичем Дідківським – ми творчо співпрацюємо.

Студією за підтримки адміністрації коледжу видано поетичну добірку нашої студентки, а тепер уже успішного фахівця-технолога Наталії Кравченко «Народжена літати». Збірку ілюстровано нашими студентами під керівництвом викладачів образотворчого мистецтва.

2016 року наші вихованці взяли участь у II Всеукраїнському конкурсі молоді української поезії та української авторської пісні імені Марини Брацило «Хортицькі дзвони». Вийшов черговий номер Всеукраїнського літературного альманаху, де представлено поезії двох наших випускниць.

2021 рік – нова збірка поетичних та прозових творів здобувача освіти Лесі Осіпенко «Волошки у волоссі», що містить фотознімки самої авторки, титульний лист розроблено вихованцями поліграфічної студії коледжу «Platforma».

Налагодили ми цікаву співпрацю з «Молодою Просвітою» Білоцерківщини, яка традиційно проводить літературні читання. За чашкою чаю збираються ті, кому небайдуже римоване і стильне прозове слово.

Для студентів та учнів коледжу стали звичними нетрадиційні заняття з літератури – літературна кав'ярня, заняття-подорож, заочне знайомство, а також особисті зустрічі з майстрами рідного слова.

Надовго збережеться в пам'яті зустріч з членом Національної спілки письменників України, поетесою Любов'ю Григорівною Геньбою, яка принесла яскраві згадки про Міжнародне Шевченківське свято «В сім'ї вольній, новій», делегатом якого була, а ще – запах настояного на чебрецях гуляйпільського степу.

З метою обміну літературними набутками практикуємо спільні засідання поетичної студії «Етюд» та літературної студії Білоцерківського гуманітарно-педагогічного коледжу.

У березні-квітні кілька років поспіль актова зала коледжу перетворюється на літературний салон Тараса Шевченка, Ліни Костенко, Івана Франка, Павла Тичини, графині Олександри Браницької, у якому студенти та учні стають акторами.

Всі учасники висловлюють власні думки щодо того чи іншого художнього номеру, образу, представляють своє бачення сценічного втілення... Коледж сприяє підготовці та проведенню літературних салонів: створення костюмів, зачісок, презентацій...

У нашому коледжі традиційно у квітні проходять Дні науки і творчості. Упродовж двох років циклова комісія «Дисципліни курсу загальноосвітньої підготовки», яку очолюю з 2011 року, зробила коледж знімальним майданчиком, де розігрується захоплююче дійство – інтерактивна інтелектуальна гра-квест «Людина – наука – пошуки істини», у якому команди груп першого та другого курсів змагаються у кмітливості, винахідливості, умінні вправно зорієнтуватися в складній ситуації та швидко прийняти рішення.

Підсумовуємо гру на заключному етапі Фестивалю наук «Коледжанська весна». За результатами Фестивалів видаємо газету. Умотивувати до участі в грі було нескладно, бо ж студенти відразу бачили результат своєї роботи.

Усі зазначені види роботи збагачують наших вихованців не тільки філологічними, а й фаховими знаннями.

Своїми напрацюваннями неодноразово щедро ділилася на методичних семінарах, засіданнях педагогічної ради коледжу, засіданнях обласного методичного об'єднання викладачів української мови та літератури, Всеукраїнській нараді-тренінгу «Педагогіка партнерства і компетентнісний підхід у процесі викладання дисциплін української філології як основа для успішної самореалізації майбутнього фахівця-інноватора».

Умотивувати вихованців до творчості, спонукати їх до цікавої, емоційно насиченої роботи у нашому коледжі можливо! Бо ж зацікавлені студенти бути такими як морально, так і матеріально: вони удостоюються стипендій Президента України, Верховної Ради, міського голови, мають підвищені стипендії коледжу, грошові винагороди. А ще – подяки, грамоти, дипломи, занесення на Дошку пошани. Врешті, вихованці самі отримують моральне задоволення від того, що їх визнано іншими вихованцями, викладачами, адміністрацією...

Ось так і вчу літати, і вчуся літати разом зі своїми студентами ... там, за словами нашої випускниці-поетеси Юліани Гребенюк, де «небо у віршах».

А хочеш – так небо у віршах

І фарби душі кольорові.

А хочеш – замріяну тишу

Моєї любові.

А хочеш – яскраві слова

І серця великого злиток,

А ще волошкові дива

Минулого літа.

Список використаних джерел

1. Амонашвілі Ш. О. Школа життя: пер. з рос. Хмельницький : Подільський культурно-просвітницький центр ім. М.К. Реріха, 2002. 170 с.

2. Вознюк О., Шатило В. Адаптація наукових даних та життєвих фактів до викладання предметів духовно-морального спрямування. *Нові технології навчання: зб. наук. праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. Київ, 2020. Вип. 94. С. 60–64.